

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำหรับคนด้อยโอกาส

นายสุจิต นิมิตกุล¹

เศรษฐกิจจริงเริ่มหรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้มีการกล่าวถึงมากในขณะนี้เพราะเป็นเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างมากและนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ตัวอย่างการดำเนินเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ สิ่งศิลปะหรือเกาหลี่เป็นที่กล่าวถึงด้วยความชื่นชมและใคร่อยากเห็นในประเทศไทยเราได้พัฒนาประเทศไปในทิศทางนี้ อย่างไรก็ตามในระหว่างที่ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ได้พยายามที่จะหาทางช่วยเหลือกลุ่มคนหรือบุคคลที่ด้อยโอกาสหรือคนจนให้มีโอกาสลืมตาอ้าปากได้โดยใช้ช่องทางและโอกาสจากทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลายโครงการที่ทำแล้วอาจเกิดประโยชน์แก่คนในพื้นที่ โดยหลายโครงการได้ถูกยกเลิกไปเพียงเพราะผู้บริหารได้ถูกย้ายตำแหน่งไปที่อื่นนี่ก็เป็นปัญหาของหลายโครงการ โครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าวที่ผมได้พยายามได้แก่ โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงโค-กระบือ ในตลาดกลาง โครงการคนมีดีกับชาวบ้าน และโครงการทดสอบน้ำโรงงานผ่านไร่นา เป็นต้น

1. โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงโค – กระบือ

เมื่อ 20 ปีก่อนจังหวัดอุทัยธานี นับเป็นตลาดกลางโค-กระบือกลางที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย มีการนำโค-กระบือมาขาย ในตลาดกลางแห่งนี้เป็นจำนวนมากทุกสัปดาห์จะมีพ่อค้าโค-กระบือ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลางมาค้าขาย ณ ตลาดแห่งนี้ มีเงินสะพัดเป็นจำนวนมาก ตลาดดังกล่าวอยู่ที่อำเภอทัพทันเป็นตลาดเอกชนผู้รับประโยชน์โดยตรง คือ เจ้าของพื้นที่ที่ให้เช่ากับพ่อค้าที่เช่า รวมทั้งลูกจ้างที่เกี่ยวข้องไม่กี่คน ทั้งทางราชการและชาวบ้านไม่ได้ประโยชน์จากตลาดแห่งนี้มากนัก ผมจึงพิจารณาเห็นว่าชาวอุทัยธานีควรมีส่วนร่วมกับการจัดตลาดนี้ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นตลาดโค-กระบือที่ใหญ่ที่สุด มีการซื้อขายโค-กระบืออย่างกว้างขวาง แต่คนพื้นที่โดยเฉพาะ

¹ อดีตรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ชาวบ้านในพื้นที่หรือชาวบ้านใกล้เคียงไม่มีช่องทาง หรือมีโอกาสกับตลาดแห่งนี้แต่ประการใด ประกอบกับจังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วย ป่าไม้ ทุ่งหญ้า โดยเฉพาะหญ้าซึ่งขึ้นอย่างอุดมสมบูรณ์ทั้งพื้นที่ส่วนต่างๆ และบริเวณริมทาง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวผมพิจารณาเห็นว่าควรจัดตั้งกองทุนขึ้นมาเพื่อให้โอกาสแก่ชาวบ้านมาเหยียบยืม แล้วนำไปซื้อโค-กระบือ จากตลาดดังกล่าวแล้วนำไปเลี้ยงจากบรรดาทุ่งหญ้า และหญ้าธรรมชาติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การซื้อโค-กระบือตัวละไม่กี่พัน เมื่อทำไปได้สักกระยะหนึ่งแล้ว โดยดีพอสมควรก็น่ากลับมาขายในตลาดดังกล่าวได้ตัวละหมื่นขึ้นไป ผมจึงได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงโค-กระบือขึ้น โดยเป็นกองทุนรวม เมื่อผู้ยืมนำไปซื้อลูกโค-กระบือรุ่นแรกแล้วก็ได้นำมาคั่นกองกลางเพื่อให้นักคนอื่นได้มีโอกาสเหยียบยืมเป็นการหมุนเวียนให้ทั่วถึง กองทุนเริ่มแรกดังกล่าวใช้เงินหลายแสนบาทและจำนวนครัวเรือนผู้ด้อยโอกาสจำนวนหนึ่งได้เหยียบยืมไปซื้อลูกโค-กระบือแล้วพาไปเลี้ยงตามพื้นที่ บางกลุ่มคนเหล่านั้นได้กำไรจากการเลี้ยงโค-กระบือดังกล่าว และสามารถนำไปซื้อข้าวสารได้เป็นกระสอบ บางรายก็ได้บรรเทาความเดือดร้อนไปได้ระยะหนึ่งและถ้าเขาเหล่านั้นขยันก็จะสามารถหลุดพ้นจากความยากจนไปได้ในที่สุด จึงเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อีกทางหนึ่ง

2. โครงการคนมีดีกับชาวบ้าน

เมื่อปี 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจจากวิกฤตต้มยำกุ้งทำให้ประชาชนเดือดร้อนไปทั่ว คนที่เคยทำงานก็ถูกปลด ชาวบ้านทั่วไปก็ได้รับผลกระทบกระเทือนไปอย่างถ้วนหน้า ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ได้หาทางช่วยเหลือชาวบ้านผู้ได้รับความเดือดร้อนโดยริเริ่มโครงการขึ้นโครงการหนึ่งคือ โครงการคนมีดีกับชาวบ้าน โดยเหยียบยืมที่ดินจากนายทุนที่ใจบุญมาเพื่อให้คนด้อยโอกาสหรือคนผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือคนจนเหยียบยืมทั้งกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลมาเพื่อทำการเกษตรเพื่อมีรายได้บรรเทาความเดือดร้อนไปได้ระยะหนึ่ง เช่น ไปยืมที่ดินจำนวน 100 ไร่ เพื่อให้ชาวบ้านซึ่งเป็นชาวนาเดือดร้อนจากการทำนาไม่ได้ผล เพราะน้ำท่วมตลอดเวลามาทำนาร่วมกัน ผมยังมีโอกาสไปเกี่ยวข้องเข้าร่วมกับชาวนาด้วยเช่นกัน

อีกรายหนึ่ง ที่อำเภอกบินทร์บุรี มีที่ดินว่างเปล่าซึ่งไม่ได้ทำประโยชน์แต่อย่างใดประมาณ 50 ไร่ เติญบริเวณที่ดินแห่งนั้นมีแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นบ่อของทางราชการ แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่ประการใด ผมจึงมอบหมายนายอำเภอให้ไปหาเจ้าของที่ดินแห่งนี้ว่าใครเป็นเจ้าของ เมื่อค้นพบแล้วให้แจ้งให้เจ้าของที่ทราบว่ามีผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี จะยืมที่ดินดังกล่าวสักกระยะหนึ่งเพื่อให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาเศรษฐกิจมาทำการปลูกผักชนิดต่างๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ปราบกฏว่าเจ้าของที่ดินดังกล่าวเป็นเศรษฐี ซึ่งเป็นแขกโพกหัวอยู่ที่พารู๊ด กรุงเทพมหานคร และยินดีให้จังหวัดปราจีนบุรีเหยียบยืมมาให้ชาวบ้านทำการปลูกผัก ทางจังหวัดได้มอบหมายให้นายอำเภอคัดเลือกประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากพิษเศรษฐกิจจำนวนครัวเรือนละ 2 ไร่ เพื่อปลูกผักบุง ข้าวโพด ผักบุงจีน พืชระยะสั้นอื่นๆ ในวันเปิด

โครงการมีชาวบ้านมาร่วมด้วยเป็นจำนวนมาก ผมได้แนะนำแก่ชาวบ้านและแขกที่เข้าร่วมได้แสดงการคารวะโดยการปรบมือให้แก่เจ้าของที่ดินขณะลงจากรถ ปรากฏว่าเจ้าของที่ดินปลื้มใจมากและกล่าวนอกมาว่าในชีวิตของตนไม่เคยได้รับเกียรติครั้งใดเท่ากับได้รับจากข้าราชการและประชาชนชาวปราจีนบุรีเหมือนครั้งนี้เลย

นโยบายการยึดพื้นที่ดินดังกล่าวนี้ ในยุคหลังๆ ได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปทำกันในพื้นที่สาธารณะ

3. โครงการทดลองน้ำโรงงานผ่านไร่นา

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติสวยงาม เป็นทั้งมรดกโลก คือ เขาใหญ่ ทั้งนี้เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่กว่า 50% อยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมในบริเวณนี้ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนได้ประโยชน์อย่างน้อย 2 ประเภทคือ ไม่เสียภาษีวัสดุ และไม่เสียภาษีรายได้เป็นเวลา 8 ปี จึงทำให้มีนักลงทุนโดยเฉพาะโรงงานทั้งขนาดใหญ่ กลางและขนาดเล็ก เป็นจำนวนมาก จริงๆ ถ้าจัดการไม่ดี ธรรมชาติกับอุตสาหกรรมจะเป็นอันตรายแก่ธรรมชาติ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้ผมให้ความสนใจเป็นพิเศษในการจัดการและการดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นการอันตรายแก่ธรรมชาติและราษฎรเดือดร้อน โดยหลักการทุกโรงงานต้องทำน้ำเสียให้เป็นน้ำดีมีคุณภาพปกติ สามารถนำไปใช้ได้แต่ในข้อเท็จจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ มีหลายกรณีโรงงานแอบปล่อยน้ำเสียลงคลองสาธารณะ หลายกรณีปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ และยังมีกรณีโรงงานบำบัดน้ำเสียอาจจะเกิดจากเก่าหรือรั่วไหล ทำให้ไม่มีน้ำดีพอที่จะนำไปใช้ได้เหมือนน้ำปกติ จากปัญหาดังกล่าวเป็นเหตุที่ผมให้ความสนใจโดยจัดทำโครงการทดลองน้ำโรงงานผ่านไร่นา โดยทดลองใช้น้ำที่ผ่านโรงงานที่ถูกบำบัดแล้วนำมาปลูกข้าว ปลูกผักอายุสั้น ในการทดลองปรากฏว่าไม่เป็นที่นิยม เพราะน้ำที่ผ่านโรงงานดังกล่าวไม่สะอาดพอ และยังคงเป็นน้ำเสียที่มีสารเคมีตกค้างอยู่ แต่เป็นการทดลองเพียงแปลงเดียวเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดีมีการทดลองซึ่งได้ผลดีประการหนึ่งคือ การปลูกผักจากน้ำที่ผ่านโรงงานสุรา ปรากฏว่านำน้ำที่ได้มาปลูกข้าวโพด ผักบุ้งจีน ผักอื่นๆ พืชดังกล่าวขึ้นดีมากและมีคุณภาพดีคือ ลำต้นใหญ่กว่าปกติ ทั้งนี้เพราะน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าวมีสาร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพันธุ์พืช และจากข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้มีเอกชนจำนวนมากนำรถมาขอรับน้ำโรงงานที่ผ่านการบำบัดแล้วรดไร่ปรากฏว่าเจริญงอกงามดีและเป็นที่ยอมรับ วันหนึ่งๆ จึงมีประชาชนมาขอรับน้ำผ่านโรงงานดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

